

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrletno leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopis se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

S 1. dnem meseca oktobra začné „Sl. Gosp.“ četrto ali zadnje četrletje. Komur je toraj s tem dnevom potekla naročnina, prosimo ga uljudno, da obnovi v pravem času svojo naročbo. Do konca t. l. stane še „Sl. Gosp.“ 80 kr.

Naročnina pošlje se najlaglje s poštno nakaznico upravnistvu „Sl. Gosp.“ v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Upravnistvo.

Rojaki, na stražo!

Komur se godi predobro, tak se rad prevzame in hoče, da se mu naj godi še bolje. To pa mu postane lahko nevarno, tako nevarno, da še pride ob to, kar ima. V enacem stanju so pri nas nekateri nemški možje. Kamor koli pogleda človek v javnem življenju, povsod so oni, nemški možje, na vrhu in živa duša jih ne moti ne v njih posestvu, ne v njih službi, če so ji kos, to se pravi, če storé, kar tirja tista služba od njih, v kateri stojé.

Ali to nekaterim ni dosta. Pravi se pa jim, da so nemški narodnjaki. Lepi so pa vam to narodnjaki! V novem času snujó si namreč v Gradci društvo, ki naj nabira denar ter pokupi vsa taka posestva na slov. Štajarji, ki pridejo na prodaj. Prepusti pa potlej naj taka posestva le nemškim ljudem! Društvo dobi, ako se osnuje, ime „južna meja“ ter biva v Gradci.

Na dobrem glasu ni pri nas nič več, kar pride iz Gradca, ali to novo društvo pa je že za slov. ljudstvo, kakor navlaš, ven iz pekla. Nemški narodnjaki se sicer držé tako, da misli človek: vsi so zoper jude, ali v tem sedé po polnem judom na limanicah. Prva misel na to društvo — ta je iz glave kacega juda in ako se vresniči, Nemei pri tem ne bodo želi, ampak judje na ime Nemcev, slov. ljudstvo pa bode za nje pšenica. Prijatelj slov. ljudstva nam piše gledé tega društva, kakor sodimo, po vsej pra-

vici in mi mu damo sedaj besedo, pridržimo si pa pravico do nje še sami o svojem času.

Te-le pa so njegove besede: Pod krinko nemške narodnosti ustanavlja se v Gradci društvo, ki mu bode skrb zato, da skrivaj spravlja našega kmeta na kant in mu potegne vrv okoli vratú in to prej, ko se bode zavedel. Ubogi kmet, ki v potu svojega obraza orje, seje in se napenja od ranega jutra do poznega večera, da bi ohranil svoje imetje nezadolženo, zašel bode hipoma v skrivaj mu nastavljene zanjke in kar je skozi dolgo vrsto let s težkim trdom pridobil, to iztrga mu potem brezsrčni žid z umazano roko v malih tednih.

Da je to uže najbolj umazano orožje, proti kateremu se nam je, v sramoto naših nasprotnikov, bojevati za narodni naš obstanek, to je žalibog resnica in mučeniški bode venec, venec zmage naše — ali opozarja nas ob enem k podvojeni pozornosti in ostrejšemu postopanju v gospodarskem in političnem obziru.

Ne ostaje nam družega, kakor našemu kmetu tesno na srce polagati, da s čuječim očesom varuje svoje imetje; da se boji delati dolgog pri nemških hranilnicah, katere mu vtegnejo pošiljati, more biti celo pod slovenskim imenom, nemške kupovalce na vrat. Ako je kmet slovenski v sili, obrni se do domačih hranilnic, katere so v istini narodni zavodi, najbolje pak je — ne zadolževati se in bolje slabeje živeti, kakor brezmiselno delati dolgove in leteti v mreže brezvestnim sleparjem, hi hočejo po vsej sili ugonobiti slovensko kri na domačih slovenskih tleh.

Ako že kdo izmed Vas, slovenski kmetje, silo trpi, pomagaj mu slovenski kmet; ako že kdo mora prodati, naj proda pa domačinu, o katerem ve, da je narodnjak! Pri njem bode posestvo še vendar-le v dobrih, domačih rokah. Upamo sicer, da se bode to ostudno početje pruso-židov samo na sebi kaznovalo in svoj hitri konec našlo, vendar bodimo čuječi, kajti sovražnik naš čuje noč in dan, kot ropar za

plotom. Bolje, da gledamo črno, da vidimo v nasprotniku našem združene vse zlobne lastnosti, kolikor jih gre v črno človeško dušo, ne pa, da bi mu slepo zaupali, kajti on svojo pogubo skriva in je z židom v tem oziru pravi, rodni brat.

Na stražo toraj, slovenski kmetje!

Družba sv. Cirila in Metoda.

(Dalje.)

II. Lep sad utegnejo obroditi med slovensko mladežjo knjige, ki jih je naša družba darovala in razdelila po vseh pokrajinah. Tajništvo je po zapisnikih preračunilo, da je bilo raznih molitvenih, šolskih, podučnih, zabavnih knjig poprečno razdeljenih na Koroškem: čez 2500, na Štajarskem krog 1000, na Primorskem krog 700 in na Kranjskem 600, toraj približno 5000 izvodov. Ako temu pridenemo še razna učila in šolske pomočke, smelo trdimo, da je družba tudi v tem obziru dosegla svoj namen.

III. Nadaljni uspeh družbin so pač podpore v novcih, ki jih je vodstvo podelilo raznim občinam za zgradbe šol pod pogojo, da so in bodo učilnice slovenske. O dotičnih svotah obvesti slavno skupščino itak vodstveni tovariš gosp. dr. Vošnjak, kar spada v njegovo področje. Tajništvo naj sme le pristaviti: Vodstvo ima voljo vsem ustreči, vse take občine podpreti, — a dajte nam denarjev!

IV. Na Koroškem — utegnil bi kdo pripomniti — niste še ničesar dosegli. A pomislimo! Vsaka reč se ponatorno razvija. Res še nismo privojskovali slovenske šole, po kateri tako vzdihujejo naši bratje; a mobilizovali smo — čast in hvala posameznim rodoljubom koroškim — narodno armado, ki ne bo mirovala prej, da ne zmaga slovenska in katoliška šola, — poudarjam, gospôda moja, — „in katoliška“, — kajti ondi, žal, pojemlje verski duh, kjer je slovenska mladež izročena renegatnemu ali celó nemškemu učiteljstvu, ki vidi svojo glavno nalogo v tem, da naši deci ubija nemščino v glavo. V sedanjih ondotnih razmerah pač ne trdim presmelo, če rečem: Zgubijo slovenstvo, zgubijo tudi verstvo. Renegat zataji čestokrat tudi svojo vero. O, da bi merodajni faktorji vendar enkrat spregledali, da nevarnost ondotnemu ljudstvu ne preti od slovenstva, pač pa od nemštva!

Naših najstj podružnic na Koroškem je vmesilo kvas narodni zavesti, katere, upamo, več ne bodo pogasili mrzli curki nasprotne sile. Če opazujemo ondotne kmete, v katerih še veje pravi verski duh, prirojena poštenost slovenska, kako so neustrašeni junaki v borbi za slovensko šolo, moramo jim izreči svoje občudovanje in globoko spoštovanje. Ker so njihove zahteve in prošnje utemeljene v božjih in člo-

veških pravicah, pa tudi v naših državnih zakonih, morale se bodo prej ali slej uslišati; škoda je za nas, ker se zgublja čas — in zgublja ter odtuja naša slovenska deca.

V. A še jeden vspeh smemo zabeležiti. Obče priznana je potreba primerne berila za slovensko mladež. Večkrat se je že poskušalo dajati na svetlo takih spisov, a iz raznih uzrokov — osobito denarnih — so zaostala enaka podjetja. Sosebno spečavanje je imelo zmirom svoje težkoče. Družba sv. Cirila in Metoda je neko sredotočje, krog katerega se zdaj še, hvala Bogu, zbira duhovska in svetna inteligencija, rodoljubne ženstvo in zavedno kmetstvo, torej je zelo pripravna izvesti gornji namen. Zato je njeno vodstvo sklenilo izdati „Knjižnico sv. Cirila in Metoda“. Povodom štiridesetletnice cesarjeve je prišel I. zvezek na svetlo, opisujoč bitje in žitje milega nam vladarja. II. zvezek pa seznanja mladino s pračetom naše cesarske rodovine, z Rudolfom Habsburškim. III. zvezek jej kaže prepoditelja slovenskega šolstva, Valentina Vodnika. Kritika v naših listih se je izrekla pohvalno, da, celo laskavo. Prvima snopičema veljavo povzdigne še to, da so ji na spoštljivo vodstveno prošnjo vis. c. kr. deželni šolski sveti na Kranjskem in Primorskem priporočili vsem podredjenim oblastvom v nakup in razširjanje med mladež; od vis. deželnih šolskih svetov na Štajarskem in Koroškem pa še ni odgovorov. Izpeljivo pa je to podjetje, če pomislimo na svojih čez osemdeset podružnic. Ako vsaka razproda samo pol stotine izvodov, spravimo v slovenski svet vsakega spisa čez 4000 izvodov. Zato se usojamo častim skupščinarjem to zadevo prav toplo priporočiti. V kratkem vodstvo razpošlje dotično okrožnico vsem podružničnim načelnictvom. Ako se nam to obnese, razširimo knjižnici delokrog za razne pedagoške spise po vzgledu „Hrvatskega pedagoškega zbora“.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Natisek v kopitu.

V časih zapazi človek, da konj pošepne ali pa vzdiguje nogo, če stoji in to tako, da mu vidiš bolečino, samo kje da je ona, to se ne vidi na prvo, kajti nič se ne pozna ni na nogi, ni na kopitu kaka rana. Nje še tudi ni, pač pa se napravlja konju natisek in sicer na spodnjem delu, v meči kopita. Ako se namreč meso konju v kopitu stisne ali kje kako natise, tedaj nastane ne samo bolečina v hipu, ampak začne se po gostem nabirati pod kožo in to je potem pravi pravcati natisek, enak temu, ki se nareja bosonogim dečkom, ako tekó po kameniti stezi.

Kedar je pot, po kateri teče konj, dolga, trda, kamenita ali pa tudi zmrzla, primeri se najraje, da si konj natisne mečo v kopitu. Poleg tega pa je skorej zmerom še natiska kriv kovač, ki preveč izreže rog, pa tudi podkev, če je pretenka ali ne leži dobro na rogu, včasih, toda reje, podkev, če je predebela ali pa leži pretrdo na rogu. Ni treba, da še omenimo posebej, da se izgodi enako tudi bosim konjem, to pa tedaj, če se je rog na spodnji strani preveč zglodal.

Pomoči je v tem treba, vsaj toliko, da se natisek ozdravi, ne da zapusti hudih nasledkov za seboj. Pomoč pa ni težka. Napravi se zavitek iz platnenih cunj, kacih 5 ali 6 skupaj ter se namoči v mrzlo vodo. Za tem pa se izvzeme, pa ne do cela in ovije se kopito. Le-to pa se mora poprej izprati in če je podkev na njem, potegne se ta z njega. Mokri zavitek se pokrije na to s kako volneno cunjo ter se pritrdi pod „picljem“ s širokim trakom, tudi ne preveč na trdno.

Čez kacih 5 ur sname se ta zavitek s kopita ter se zameni z drugim in kopito se spere poprej z enako mrzlo vodo, dve do tri minuti. Ako se natisek še ni posebno močno unel, ozdravi kopito po tem zdravljenji v 3 ali 4 dnevih. Če se pa je jelo že nabirati v kopitu, treba pa je še nekaj dni za to, da kopito konju ozdravi. Gnoj se predere navadno v venci ali kroni kopita in rog se razdeli v časih nekaj od mesenih del kopita. V časih pa se izgodi to še kje drugje. Kedar izpira človek kopito, mora gledati na to, da odpravi ves gnoj, ki se ga je nabralo v natisku do onih mal. Tudi cunje, ki se snamejo s kopita, naj se spirajo do dobra, predno se dejo zopet okoli kopita.

Rezati pa v kopitu za to, da naj izteče gnoj, to ne kaže in tega tudi ni treba, kajti gnoj si napravi sam luknjo in sicer na tistem kraji, kjer izteče najlaglje. Ako so pa vreže v mečo, napravi se rana in za-njo je treba zopet zdravila in to brez vse potrebe. Brez rezanja ozdravi natisek za pol časa ali vsaj za tretjino hitreje, kakor če se vreže v kopito.

Svetuje se semtertje tudi, da se naj obveže kopito z ilom in kravjekom. To ni krivo, toda bolj nesnažno je in v časih celo nevarno, ker se ne more vselej enako toplo déti okoli kopita in to je že krivo. Hladiti ni treba, najmanj pa je prav, če se vlije karbolova ali katera koli kislina na zbolelo kopito.

Ako pa pri tem zdravljenji, ki smo ga mi opisali, začne more biti rasti, kakor se pravi, divje meso — nemogoče ni, ker voda ni vselej enako hladno —, tedaj pa se naj vzeme nekaj mrzleji zavitek in tudi voda, s katero se poprej spira kopito, naj bode nekaj bolj mrzla.

Ne bo treba, da še omenimo, da je treba

potem, ko je kopito ozdravelo, paziti na to, naj se podkev pribije tako, da ne pride žrebelj kje blizo na mesto, kjer je bila rana. Po naši misli je dobro, če še damo konju za tem časom nekaj oddiha ter ga ne vprežemo in za to še ne bode treba tako hitro podkve.

Sejmovi. Dne 7. oktobra na Dobrni, v Halberainu, pri sv. Heleni, v Mariboru, v Pišecah. Dne 9. oktobra v Oplotnici. Dne 10. okt. v Orešji (Bizeljske župnije). Dne 12. oktobra v Gradci.

Dopisi.

Iz Šmarskega okraja. (Nasvet.) Šole so se v mestih zopet odprle. Stariši dajajo svoje nadepolne sinove učiti zato, da bi si mogli enkrat svoj kruhek lažje služiti. Namene imajo stariši dobre, pa tega ne premislijo dosti naprej, da stane učenje veliko. Se ve, da je ta njih nevednost po eni strani dobra. Veliko bi menj mladine študiralo, ko bi poznali naprej muke, pomanjkanje, britke solze v šoli, pri borni (ali prazni) mizi. Pisalec teh vrstic se je tudi tako godilo. Pa zakaj je pripustil dobri, usmiljeni Bog, da so nekateri, ki imajo dobre glavice, tako revni? Gotovo zato, da bi si drugi premožnejši z usmiljenjem nekaj za nebesa zaslužili, kakor pravi sv. Avguštin. — Revčeki, da revčeki so dijaki. V življenji letos 1. sept. umrlega gospoda Fošnerja se bere, kako slastno jim je dišalo, če so kje kaj dobili. Kakor volk so hlatali. Po cele dni so stradali in njih večerja je bila: mislili so si kos kruha in poleg namišljenega kruha so vohali pred bogato kuhinjo. Marsikateremu dijaku se godi še zdaj enako, posebno odkar je ljubezen zapustila veči del vse mestjane; ne marajo našim siromačkom dajati betvico kruha ali ostale jedi. Ta njihova trdosrčnost je zbudila novo ljubezen med Slovenci in med takimi Nemci, ki še ljubijo Boga in bližnjega in ž njihovo pomočjo se je naredila „dijaška kuhinja.“ Koliko darujejo dobrosrčni, radodarni rodoljubi, to vemo iz pogostih zapiskov. Plačilo jim ne odide. Nekaj bi se še pa dalo iz ljubezni še več storiti. Naj bi se v krčmah nastavile škatljice ali pušice s primernim vabilom; p. za uboge dijačke, za dijaško kuhinjo, ali kako drugače. Tu sem, v pušice bi naj devali radodarni pivci svoje doneske. Če pi pa ne hotel ali ne mogel krčmar pušice nastaviti, pa naj gosti med seboj pobirajo v ta namen; vsak krajcar bo prišel prav; in eden naj odpošlje vse ali da zanesljivemu možu. Na ta način bi velikim pripomogli nekoliko, da bi se le in lepo učili, in bi se vdeležili vsega dobrega, kar bojo izučeni dijaki storili tudi kje v drugem kraji,

Iz Kostrivnice. (Pogreb.) Rajni gospod župnik so več časa bolehal in že dolgo je bilo pričakovati, da jih bo skoro stisnilo. Mirno zaspi so v petek dne 20. sept. Ostalo ni na njih, kakor kost in koža. K pogrebu je prispelo na stotine ljudstva ter 20 duhovnikov in 5 bogoslovcev. V slovo so jim govorili domači gospod dekan ginljive besede. Hvalili jih niso, ker njim, so rekli, moja hvala nič ne pomaga. Kar je hvale vrednega na njih, to jim je že pravični Bog poplačal. Ako pa bom, so nadaljevali, o njih kaj takega povedal, kar diši po hvali, storim za to, da bi jim bili farmani srčno hvaležni. Da ste jim dolžni hvalo, na to vas opominjajo trojna znamenja na trugi. — Ko so gospod dekan o treh znamenjih dosti povedali, obrnejo se do žlahte in jih resno opomnijo, da se naj obnašajo pošteno; naj bojo zadovoljni s tem, kar dobijo; je pošten, varčno prihranjen denar od malih dohodkov in velikih stroškov. Pravice prave nima žlahta do nobene reči; vse dobijo le iz dobrote; za dobroto naj bojo hvaležni, ne pa kleti in se pripraviti za ostalino. Po tem koristnem poduku so se zahvalili vsem duhovnikom in ljudstvu za zadnjo prijaznost nad grobom, rajnega gospoda so priporočili vsem v blag spomin ter končali z besedami: Bog jim daj večni mir in pokoj, večna luč jim naj sveti, naj počivajo v miru.

Iz Vitanja. (Slana. — Sneg. — Letina.) Po nekaterih časnikih se je pretečeno poletje prerokovalo, da letos ima že zgodaj nastopiti jesensko vreme. Ker so namreč čebele nenavadno zgodaj jele moriti zole ali trote, je bila ta okoliščina nekaterim vremenskim opazovalcem znamenje zgoduje jeseni. Temu so sicer čebelarji strokovnjaki oporekali, češ: čebele morijo po onih panjih zole, kjer kraljuje mlada matica in se toraj gotovo ne bojo več rojili. No, naj si že bo, kakor hoče: prav mrzlo jesensko, skoraj bi rekel, zimsko vreme je nastopilo po naših planinah letos nenavadno zgodaj. Včeraj, dne 16. in danes 17. septembra smo imeli tukaj hudo slano, ki je pobelila naše polja in večinoma pokončala ajdo, murke, cvetlice itd. A po silno mrzlem vetru drville so se danes popoldne snežnobeke megle po naših hribih: v tem pa, ko čez pol ure zasije zopet zlato solnce, gledali smo vrh Pohorja hiše, njive in gošče s snegom pobeljene! — Z letošnjo letino nismo zadovoljni. Žito je plenjalo slabo, krompir grozno gnjuje, po nekod ga zavoljo gnjilobe niso niti izkapovali; sadja nimajo po nekaterih okolicah celo nič po drugih zopet prav veliko. Nekateri naših kmetov, žal, da jih je malo število, so ga prodali po 100 škafov: kaj pa, da po visoki ceni! Kakošnja pa bo letošnja trgateg, to si že lahko zdaj izračunimo. V Vitanjski župniji imamo sicer le še eden sam vinograd: nekdam jih je baje bilo več. Toda po naši sosesi

je trsje popalil smod ali pa je perje posušila strupena rosa, deloma je vinograde poklestila toča: vina bo torej malo in to ne bode najbrž nič preveč sladko. Kmet si toraj težko pomaga, k večjemu oni shajajo, ki imajo še kaj sekati po goščah. Kdor v našem okraji ne živi prav varčno in trezno, pride kmalu na boben.

Iz Ljubna na Gornjem Štajarji. (Slov. delalci.) Naše mesto je sicer nemško, vendar pa naj naznani svojim bralcem Vaš list nekaj iz njega. Precej nas je Slovencev tukaj, posebno pri rudokopih jih je na tisoče. Imeli smo tudi tukaj strike in je trajal celih 8 dni. Sedaj se nam je nekaj poboljšalo plačilo, toda sila malo. Kar nas pa najbolj peče, je to, da moramo tudi v nedeljo v jame. Kdor noče iti, mora pa plačati kar po 1 gld. kazni. Strike bi bil brž ko ne dalje časa trpel, toda slov. mladeniči so si najeli sv. mešo in so šli v procesiji v Maria Heilbrunn, prosit zmage. Bog pomagaj Slovence na nemških tleh! V nedeljo bi se človek najrajši zjokal, ako pride v mesto. Tam vidi mizarje, tesarje, krojače, s kratka rokodelce vsake vrste tudi v nedeljo pridno pri delu. Bog se usmili teh, ki ne znajo, da je nedelja den Gospodov, den službe božje in počitka! A. H.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Na mestu Jurija vit. Schönererja vodi, kakor se kaže, „nemške narodnjake“ drž. poslanec Vergani. No težko, če je boljši a menimo, da nemške krvi mož ni. — Ces. namestnik v nižji Avstriji, baron Possinger, brž le odstopi in sledi mu, kakor se še pravi, baron Widmann, doslej ces. namestnik v Tirolah. — Nemški konservativni drž. poslanci bi najrajši bili, ko bi se vsi konservativni poslanci združili v eno stranko, v „kršč. klub.“ Kolikor sodimo mi, pa to sedaj še ni na mestu ter ni lahko mogoče, če naj ne dobi desnica v drž. zboru čisto drugo lice. — „Kat. tiskovno društvo“ v Gradci ima v torek, dne 15. oktobra, svoj občni zbor. Na-nj pride tudi sloviti drž. poslanec iz gornje Avstrije, dr. Ebenhoch. Pri tem se nas, ki tudi imamo „tisk. društvo“, skorej lotéva „črna zavist“, toda mi znamo, da v Mariboru ni v Gradci. — Štajarski dež. zbor se snide v četrtek, dne 10. oktobra ter ostane brž le malo časa skup, ker mu še letos izteče postavna doba. — Govori se, da pride v Trst za ces. namestnika baron Schmid-Zabierow, doslej dež. predsednik v Celovci. Ko roški Slovenci ga doslej niso bili posebno veseli in torej težko, če bi ga bili kedaj Slovenci v Trstu in na Primorji. — V Ljubljani so v torek dne 1. oktobra. slovesno odprli mestno hranilnico. Pozna je, pozna, toda ni dvoma, da bode s časom na korist mestu in v obče slov. ljudstvu. — Iz Ribniške okolice in Iške vesi

pa odšlo 24 čvrstih mož in troje žensk v Ameriko, da si poišče bolj domovino, ali pa jo tudi najde, to je sedaj težko reči. — Na Primorji jeli so že brati po goricah, toda nič niso kaj zadovoljni z bratvo. — Laško telovadno društvo je c. kr. vlada razpustila v Gorici. To pa je županu dr. Maurovichu (mož se šteje za Laha) tako zamrzelo, da je odložil čast župana. Kaka škoda! — Mestni zastop v Trstu je po svoji veliki večini lašk in škili v Italijo. Sedaj pa se bojé, da pride v Trst oster, avstrijsk ces. namestnik in za to ne bodo 4 najhujših „iredentovcev“ več volili v zastop. S tem bi radi zakrili druge, isto tako iredentovske može, na tihem pa bi torej delali, kakor doslej, z iredento pod enim klobukom. Laška prevara! — V Oseku, glavnem mestu Slavonije, so dokončali veliko gospodarsko razstavo, ne da bi obesili na poslopji ogersko bandero. To je Madjare hudo vjzilo, pa je tudi velika pregreha to! — Pravi se, da bode prihodnje leto tudi ogerska država brez primankljaja v svojem proračunu. Govorica je prijetna, toda bode-li tudi resnice iz nje? Na madjarske obljube naj ne da človek veliko.

Vunanje države. Molitvi, ki se opravlja v tem meseci vsled povelja sv. Očeta, je posebni namen in ni dvoma, da jo opravlja kršč. ljudstvo po tem namenu z vsem veseljem in kolikor je mogoče, vztrajno. — Najhujše zelo v novi Italiji je denar ali če gre za pravo, pomanjkanje denarja. Nikoli niso bili poprej ljudje toliko upili po denarji, kakor sedaj, ko so že skorej vse premoženje cerkve razpečali, to se pravi: Bog zna, kje zapravili. — O volitvah na Francoskem je sedaj vse tiho. Nam se zato dozdeva, da jih ni nobena stranka prav vesela. Iz njih se vidi le toliko, da sedanja republika ne velja veliko, ali nihče ne ve, kaj pride, če odklenka njej. Kdo da pride za-njo na vrh, to je še prav dvomljivo. — Da je razstava v Parizu bila velika in da je nekaterim ljudem veliko nesla, to priznava sedaj vsakdo, toda prav je Francozje še le niso veseli. Zakaj ne, to vedó ljudje, ali nihče se ne upa ali pa noče povedati uzroka. Miga pa povemo: Republika, taka je kakor piškav oreh pri našem želarji. — V Angliji niso več srečni, ker nimajo vojakov toliko število, kakor jih je v drugih državah. Nesrečneži, iz drugih držav pa bi jim radi poslali, kolikor bi jih radi, ali če že ne vojakov, vsaj stroške za-nje! — Iz Belgije poroča se o novih strikih delalcev, nihče pa ne zna, kaj bi le-ti radi. — Veliko se govori o starem Bismarcku, tem bogu Nemčije. Kdo mu bode naslednik? Doslej pa še ni taka sila za to vprašanje, kajti stari, trolasi kancelar še nič ni na svojem konci. — Cesar Viljem pojde, kakor se pravi, tudi v Carji grad, v glavno mesto Turčije, Ni brez pomena to nje-

govo potovanje. — Čudno je, da ni v zadnjih dnevih več glasú o ruskih nihilistih. Ali mrcine v resnici čejo posebnih, nezaslišanih novotarij? — Ni več novo, da išče Rusija na novo posojila, tokrat pa doma, pri domačih ljudeh. Treba ji ga je za vojaštvo in še za marsikaj druga. — Na robe, v Bolgarji pa je sedaj vse, kakor da je vse v redu in nič ni glasú več o neredih, kakor je bilo še pred malim časom pri tej — novi državi. Daj Bog, da ostane tako vse lepo pri njih! — Srbska kraljica, Natalija je prišla v nedeljo v Beligrad ter je imela veselje objeti svojega sina, kralja Aleksandra. Tudi ljudstvo jo je veselo vzprejelo. Nje moža, kralja Milana, pa ne bode v Beligrad, vsaj za ta čas ne mara priti na srbska tla, dokler biva kraljica na njih. Žalostni zakon! — Turska vlada se hvali, da je na otoku Kreta vse v redu ter se ne godi kršč. ljudstvu ondi nobena krivica. Da je le resnica! — Iz Amerike se poroča, da je v „zjedinjenih državah“, v Pratinu, se vzdignilo več zamorskih (črnih) ljudi zoper vlado, ali kakor se kaže, ni nobene večje nevarnosti, kajti zamorci so se sprli le bolj med seboj. — Za nedeljo, t. j. za počivanje v nedeljo dela se v novem času v Ameriki veliko; skorej vse države so za to.

Za poduk in kratek čas.

Škofija in nadduhovnija Ptujška.

(Dalje.)

19. Njega je Solnograški nadškof Lenart potrdil in vmestil v Solnogradu dne 13. januvarija l. 1500. Župnikoval je v Ptuiju do l. 1511. L. 1507. je dal „titulum mensae“ Celjanu, Baltazarji Newperk, katerega je Sekovski škof Krištof v soboto „Intret“ t. l. v subdijakona posvetil. V dotičnem zapisniku v Gradci čitati je tako-le: „... ad tit. mense et provisionis venerabilis viri dni Andree Erker, rectoris paroch. ecclie in Pettau suorumque successorum“. Na kvaterno soboto: „Venite adoremus“ l. 1510. bil pa je na njegovo poroštvo od Lavantinskega škofa Lenarta I. Pewelr v subdijakona posvečen Celjan Matija Galuder. Pri tej priložnosti je njegovo ime pisano: „Venerabilis dnus Andreas Egker, plbanus in Pettovia.“¹⁾

20. Jakob Radkerspurger „arc. decretorum ac sacrae Theologiae doctor“ in župnik v Ptuiju. (1511—1540.)

Najbrž rodom Radgončan, župnikoval je od l. 1499. v Strassgangu, od l. 1511. pa ob enem tudi v Ptuiju. Kot župnik Ptujski imenovan je v sledečih listinah:

L. 1511. v soboto: „Veni et ostende“ je

¹⁾ in ²⁾ Zapisnik ordinarij Lavantinske škofije.

dal „titulum mensae“ Ptujčanu, Andreji Vorstetter, kateri je bil takrat v subdijakona posvečen. V dotičnem zapisniku je naveden: „Egre-gius dnus dnus Jacobus decretalium ac sacre theologie doctor plebanusque in Pettovia“. ²⁾

L. 1512. dne 8. maja je z mestnim županom Valentinom Stradnerjem prezentiral za kaplanijo presv. rešnjega Telesa in Matere božje v Ptuji, ki je bila vsled smrti kaplana Lenarta Toblerja izpraznjena, Ptujčana, Bolfenka Kabasa, duhovnika Solnograške škofije. ³⁾

Istega leta (1512) dal je župnik Radkerspurger v mestni cerkvi napraviti altar v čast sv. Marku, ki se še dandanes v krstni kapeli nahaja in je v vsakem obziru prav umetno delo, kakoršnega v bližini ni lahko najti.

L. 1513. na kvaterno soboto: „Veni et ostende“ bil je na poroštvo Ptujskega župnika Radkerspurgerja od Lavantinskega škofa Lenarta v subdijakona posvečen Rupert Mastnjak, rodom Kranje iz Novega mesta. V dotičnem zapisniku stoji: „... ad tit. provis. Egre-gii decretor. doctoris Jacobi Radkerspurger, plebani in Petau“. ⁴⁾

L. 1513. v soboto po sv. Jakobu (30. jul.) prezentiral je za altar sv. Ane, katerega je bil blagi Janez Rindsmaul, oproda (armiger) in oskrbnik v Borlu v župnijski cerkvi sv. Jurija v Ptuji z nova postavil in z ustanovo oskrbel, Lavantinski škof Lenart pa posvetil, od ustanovnika mu predstavljenega duhovnika Jurija Renssa. ⁵⁾ (Dalje prih.)

Smešnica 40. „Jože“, vpraša kmet starega ribiča, „Jože, čemu pa si dejal dnes kruha na vadico, ne pa črva?“ — „Mož“, odgovori Jože povdarjaje, „mož, ali ne veš, kaj je dnes? Hm? mar ni petek?“

Razne stvari.

(Shod volileev) pri sv. Juriji na Ščavnici je bil mnogoštevilno obiskovan, govor poslanca dr. Gregoreca z živahnim odobravanjem vsprejet, izrazila se je želja, naj bi vinogradjem za več let davek odpisovali od vinogradov z ameriškim trsovjem zasajenih.

(Mariborsko sadjarsko društvo) bode imelo v nedeljo, dne 6. oktobra ob 11. uri dopoludne v Lembahu ob Kor. žel. svoj letošnji občni zbor, pri katerem bodeta govorila gg. nadučitelj Fr. Praprotnik in vrtnar J. Stigler „o goji in oskrbovanji sadnega drevja“ (prvi slovenski). To času primerno predavanje vtegne privabiti mnogo društvenikov pa tudi sadjarjev

³⁾ Izvirna listina na pergamentu v knezošk. arhivu v Mariboru.

⁴⁾ Zapisnik ordinacij Lavantinske škoflje.

⁵⁾ Izvirna listina na pergamentu v knezošk. arhivu v Mariboru.

nedruštvenikov; še več pa vtegne vleči razstava sadja, katera se ob jednem priredi v šolskem poslopji. Za le-to se vže več dni trudi poseben odbor in ne dvomimo, da bode razstava lepa, instruktivna in zelo poučljiva. Upamo, da saj bližnji sadjarji ne bodo zamudili prilike, poučiti se o vrstah izvrstnega štajarskega sadja.

(Dež. šolski svet.) Vsled odredba dež. šolsk. sveta v Gradei gredó v šolo nemškega šulvereina pri Slatini otroci iz Negonja, Vrhov, Ratanjske vesi, Slatine, Ločne vesi, Jirja, Sp. Sečovega, Tokačovega in Topol. Prošnja nekaterih občin, naj jih pusté pri šoli pri sv. Križi, ni torej ničesar izdala.

(Moška kaznilnica) v Mariborn odpre se v nedeljo, dne 6. oktobra ob 9ih zjutraj. Msg. Fr. Kosar, oskrbnik lavantinske škofije, blagoslovijo v tem času kapelo in ostala poslopja, potem bode pa prva sv. meša v kapeli.

(Preiskava) Zoper 322 delalcev v rudokopih pri Trbovljah vršila se je preiskava zavoljo neredov pri znanem strike, vsled najvišje volje pa se je preiskava sedaj ustavila.

(Oskrbovalna vzprejetišča.) Ker še pri novih oskrbovalnih vzprejetiščih ni vse v redu, zato se odpró ona še le dne 16. oktobra ob enem po celem Štajarji.

(Koledar.) „Narodna tiskarna“ v Ljubljani je izdala velik, ilustrovan koledar za navadno leto 1890. Cena mu je 45 kr., ima poleg navadnih stvari tudi prazen papir za vpisovanje.

(Dež. nižja gimnazija) v Ptuji ima letos 105 gojencev in sicer v I. razredu 49, v II. 17, v III. 20 in IV. 19. Poučuje 8 profesorjev.

(Znamenje časa.) Za razpisani dve učiteljski službi na c. kr. Mariborski moški kaznilnici ni bilo nič menj, kakor 118 prosilcev!

(Nameščenje.) G. Matevž Ivanuša, diurnist pri c. kr. zemljiškem knjigovodstvu v Ptuji, pride za jetniškega paznika na c. kr. moško kaznilnico v Mariboru.

(Prerana smrt.) V Cirkovicah na Dravskem polji je umrl v torek 24. sept. t. l. v 47. letu svojega življenja tamošnji nadučitelj g. Anton Vidovič, zapustivši žalujočo udovo in šestero nepreskrbljenih otrok, izmed katerih je najmlajši komaj 5 tednov star. Lahka mu zemlja in blag spomin!

(Nazaj na slovensko zemljo.) Gosp. Josip Zelenik, dozday odgojevatelj na Dunaji, po vsem Slovenskem znan rodoljub, unet podpiratelj in velik dobrotnik učeče se mladine, se je na svojem posestvu pri sv. Urbanu v slov. gor. stalno naselil.

(Za dijaško kuhinjo) v Mariboru so darovali: Vlč. g. Dav. Meško, župnik pri Kapeli 4 fl. 50 kr., vlč. g. prof. dr. Jož. Pajek 10 fl., č. g. Jan. Vras, kaplan v Rogatci 1 fl. Bog plati!

(Dr. Tomaž Horvat) dozdej odvetn. kand. v Celji, odprl je svojo pisarno v Ptuj.

(Hišni davek.) Vincarije, katere imajo vinogradniki, ne za viničarije, nego zato, da sami za čas obdelovanja vinograda v njih prebivajo ter orodje v njih shranjujejo — te so po odloku g. finanč. ministra od 16. maja leta 1864 št. 8392 razredovine proste. Treba je še ta mesec vložiti kolka prosto prošnjo pri c. kr. okraj. glavarstvu za to, da odpiše hišni davek že za prihodnje leto.

(Trgatev.) V gorica h po spodnjih Halozah je vse polno grozdja, pa so zelo drobne jagode, ker je že meseca julija perje suho bilo.

(Krompir.) Prek hrvaške meje, v Vočanski fari bil je krompir lep, kakor jajce, po 14 dneh pa je v shrambah očrnel in zasmrdel, da so ga globoko zagrebsti mogli.

(Jabolka) plačujejo, kjer jih je kaj, po 18—20 gld. štrtinjak.

(Mraz) je unega tedna tudi na spodnjem Dravskem polji vzel polovico ajde.

(Požar.) V petek, dne 20. septembra, je zgorela vas Starošince na Dravskem polji in v torek, dne 17. septembra vas Zdrzgojnice v Cirkovski župniji. Požara so bili krivi tu mladiči, tam pa otroci. Škoda je v obeh vaséh velika.

(Novigrad pri Dobrni) kupil je baje za 70.000 gld. gospod Frohner, gostilničar na Dunaji.

Listič uredništva. G. J.—a v Š.: Le tako mogoče. — G. J. S. v Št. L.: Gledé prve reči kaže, da molčimo za naprej, gledé druge pa Vam ustrežemo v „G. pr.“ — G. F. K. na P.: Nič še ne vemo. — G. S. L. v L.: Hvala, ni treba.

Loterijne številke:

V Gradcu 28. sept. 1889:	54, 46, 33, 24, 3
Na Dunaju „ „	49, 48, 12, 5, 68

Zahvala.

Za mnogoštevilne dokaze sočutja o smrti mojega nepozabljivega soproga, gospoda

Antona Vidovič,

kakor tudi za mnogobrojno udeležbo pogreba izrekam s tem čč. duhovščini, gg. učiteljem, posebno pa g. okr. šol. nazorniku, požarni brambi in vsem znancem in prijateljem presrečno zahvalo.

Cirkovce, dne 1. oktobra 1889.

Marija Vidovič.

Mlekarna

J. Boleta na Reki,

kupuje in jemlje redovito fino namizno in navadno **surovo maslo**, kakor tudi **pristno, kuhano maslo.**

23

Sadjerejsko društvo za okrožje c. kr. okr. glavarstva Mariborskega.

Vabilo k glavnemu zboru,

kateri se vrši dne 6. okt. t. l. ob 1/2 11. uri predpoludne v šoli v Lembahu. V zvezi z zborom je tudi razstava sadjerejska. Vspored: 1. Otvorjenje razstave; 2. podavanje g. Stiglerja; 3. računsko poročilo; 4. volitve 5 starosti. Popoludne: Premiranje.

Orgljarska in mežnarska služba

pri Malinedelji se oddaja. Prositelji za to službo naj se osebno ali pismeno do 27. okt. t. l. oglasijo pri cerkvenem predstojništvu.

Nove polovnjake

z novimi železnimi obroči prodaja po najnižji ceni

Feliks Schmidl,

sodarski mojster

3-6

Koroške ulice v Mariboru.

Naj se naročijo po pošti z dopisnico ali s pismom telo in kerv čistilne posladkorjene glasovite

Marijacejske krogeljice.

Varstvena marka.

in na koži, omotici, zgagi, tvorih, glavobolu, glistah, debelosti. Naredijo dobro krv in tek.

Cena: 1 škatlja s 40 krogliami stane 40 kr. En svitek s 3 škatljicami, 120 komadičev, le 1 gld. (5 svitkov le 4 gld.) s podukom kako se rabijo.

Svarilo: Te izvrstne Marijacejske krogeljice se le z varstveno znamko prav in po pošti dobijo, le pod naslovom:

**Löwen-Apotheke in Wien,
VIII. Josefstädterstrasse 30.**

Tudi se dobiva v tej lekarni in po pošti pri protinu in revmatizmu gotovo delujoči protinski duh, steklenica à 80 kr., kakor tudi za kašelj, pljučne in prsne bolezni glasovit terpotečki sok z apno-železom, steklenica à 1 gld. 10 kr.

Ta imenitna zdravila razpošiljajo se vsaki dan po vsej Avstriji.

38—50

Prosi se za natančen naslov: ime, kraj, zadnjo pošto in deželo.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Pravo francosko žganje (cognac).

Kaj je pravo francosko žganje!

ZAKONOM ZAŠLIČENA MARKA.

Iz francoskega in južnoštajerskega jaknega močnega brdskega vina lzerpljen alkohol, pod imenom „cognac“ zdravniški pripoznano dietično, duh in telo oživajoče slastno in zdravično sredstvo. Kaj se dobi navadno mesto takega zdravila? Navadno žesto s soljo pomešano, ktere upliv na telo je, če ne škodljiv, jednak ničli. Če vsa vporabljena sredstva proti ischias, revmatizmu, živčanim boleznim, izpadu las, protinu, trganju v udih, ohromenju, ranam vsake vrste, boleznim v glavi

in zobeh it. d. nič ne pomagajo, naj še pokusi vsaki bolestinik iz južnoštajerskega znamenitega Konjlička, lastno pripravljene vino destilovano, na vse ove bolezni čudno delujoče, pravo francosko žganje vporabiti. Mala stekl. 60 kr., v. 1 gl. 20 z. Stari cognac, posebnv okrevaločim in na želodec bolanim preporočljiv, 1 steklenica gl. 1.50, naroče 4 v. steklenic pošiljajo se franko brez dajnjih stroškov.

BENEDIKT HERTL

veliki posestnik na graščini Golče pri Konjicah, Južnoštajerska.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Maribor
Gosposke ulice 3.

Prodajalnica papirja in vsakovrstne sprave za pisanje in solo,

šolskih in moštvenih knjig

Naročajo se tuča lahko osti modni listi avstrijski in 28 vnanjji, ilustrirani časopisi.

na drobno in veliko.

Andrej Platzer,

popreč **EDUARD FERLINC.**

Zaloga za kopije, papirnate žaklje in zvitke, papir iz za kopije, za loščenje in zavitke.

posebno tiskma za gratulacije, karton, svilnat in katunov papir v krasnih barvah

Knjigovezarna.
Gosposke ulice 3
Maribor.

I Z J A V A.

Po svoji neprevidnosti nisem v pretečenem letu zavaroval žetve, vseh gospodarskih reči in živine. Večkrat sem slišal od raznih posestnikov in tudi v časnikih sem bral, da je domača, c. kr. privilegirana avstrijska zavarovalnica „Donau“ na Dunaju posebno imenitno in varno društvo, tako da sem letos, ko je glavni agent v Celovcu, Hauptplatz 18, gosp. Ferdinand Morre pri meni bil in me je vnovič opozoril na veliko važnost zavarovanja proti ognju, žetve, gospodarskih reči in živine, rad pristopil k zavarovalnici „Donau“. Kako dobro da je to bilo, videlo se je 1. septembra t. l. Grozna nevihta v tej noči je na raznih mestih po blisku povzročil ogenj in tudi moje posestvo vničil je velik požar. Pa moja nesreča ni tako huda, ker je zavarovalnica „Donau“ škodo po ognju točno in hitro izplačala, tako, da si štejem v dolžnost, to imenitno domačo zavarovalnico očitno najtopleje priporočati in vsem posestnikom svetovati, naj se ne bojijo malih stroškov in naj ne samo poslopja, temveč tudi živino, gospodarsko in hišno orodje in celo žetvo zavarujejo.

Linsenberg pri Slov. sv. Mihaelu v septembru 1888.

Josip Karpf, l. r., priča.

Josip Kersche, l. r.
Jakob Scheriau, l. r., priča.

Pravnost podpisov in zadržaja potrjuje

Županstvo Slov. sv. Mihael.

dne 23. septembra 1889.

Moritz, l. r.

Čerkvena priloga.

Priložena od katol. tiskovnega društva 40. šte. „Slov. Gospodarja“.

1889.

3. oktobra.

10.

C. kr. zavod za višjo vzgojo duhovnikov na Dunaji.

(Dalje.)

IV. Knezoškof dr. Jakob Maksimilijan Stepischnegg.

(Konec tega odstavka.)

Prezvzišeni knezonadškof Eder molijo izpred oltarja kapelice v sredi mestnega pokopališča zadnje predpisane molitve, poškropijo z blagoslovljeno vodo grob in krsto, ki se je zdaj rahlo spustila v Slomšekov žrf, jo pokadijo ter vržejo na-njo trikrat prsti v znamenje naše minljivosti. Iz 300 do 400 grl zadoni pretresljivi spev: „Requiem aeternam dona ei Domine!“ t. j. „Bog jim večni pokoj daj!“ in iz tisoč in tisoč prs izvil se je globoki vzdih: „In večna luč jim sveti naj!“ Bogoslovci zapojejo tik groba še dve latinski žalostinki, eno lepšo od druge. Le težko se ločimo s tužnim srcem od groba, ki zdaj krije v bratski ljubezni združena oba dosedanja knezoškofa Mariborska. „Verujem, da moj Vzveličar živi“, te besede, katere je sam sv. Duh pobožnemu Jobu na jezik položil, donele so iz ust pevcev v tem britkem trenutku, kakor glas iznadzračnih višin, ki nas tolaži, da „v boljši deželi se vidimo spet“.

Skrb za osirotelo škofijo izročili so Njih ekscelencija premil. knezonadškof — dotlej, dokler ne imenujejo novega knezoškofa Lavantskega — kanoniku-starosti, milostlj. gospodu prelatu Francu Kosarju, oskrbovanje knezoškofijskih posestev pa se je naložilo najmlajšemu kanoniku, mil. gospodu dr. Ivanu Križaniču. Novi upravitelj Lavantske škofije opravljali so zadušnice za pokoj. prevzvišenim knezoškofom tri dni zaporedoma tako-le: Na den pogreba služili so zgodaj zjutraj mrtvaško sv. mešo v dijaškem semenišči, prvi den po pogrebu peli so v stolni cerkvi z obilno duhovščino vred bilje, mrtvaško sv. mešo in Libera, ravno tako služili so 3. den mrtvaško peto sv. mešo v samostanski cerkvi prebl. D. M. pri č. šolskih sestrah, ki so s svojimi pridnimi učenkami poprej za ozdravljenje, potem za srečno zadnjo uro, poslednjič pa za večni mir in pokoj prevzvišenega ustanovitelja njihove naselbine v Mariboru neizrečeno veliko molile in še drugih spokornih del darovale. Pa tudi po vsej škofiji opravljale so se zadušnice za pok. premil. knezoškofom. Po naročilu preč. kn. šk. stolnega ka-

pitola zvonilo se je 3 dni zjutraj po eno uro pri vsaki cerkvi — drugi (srednji) den, pa so se v vsaki fari in v vsaki samostanski cerkvi za dušni mir in pokoj nepozabljivega vladike opravljale mrtvaške bilje in peta mrtvaška sv. meša z „Libera“. Pri mnogih cerkvah pa se je še dosti več storilo iz posebne hvaležnosti do pokoj. predobrotljivega knezoškofa.

Časniki donášali so v raznih jezikih obširnih poročil o smrti Njih ekscelencije knezoškofa Lavantskega. Vsi brez izjeme hvalili so pokoj. vladike lepe lastnosti, če tudi se je neke barve listom na licu bralo, da tega ne delajo iz dolžnega spoštovanja do sv. katoliške cerkve in njenih dostojanstvenikov, ampak le bolj iz samopriddnega ozira na prihodnjega nastopnika Stepišnikovega. Naj jim bo! V srce nas je pa veselilo, čitati v katoliškem časniku, ki izhaja v Lincu na nemških tleh, o pokojnem škofu tole sicer kratko, a po vsem resnično sodbo: „Avstrijske škofe zadela je ob smrti Lavantskega knezoškofa dra. Jakoba Maksimilijana Stepischnegg-a velika zguba, kajti pokojni vladika bili so jako učen, pobožen in dober škof, katerega je vse visoko čislalo.“*) — Da je ta sodba pravična, pritrnil nam bo sleherni, ki je pokojnega knezoškofa le količkanj poznal. Zato ne bomo naštevali raznih pobožnih vaj, katere so pokojni škof den za dnevom skrbno opravljali v svoje lastno posvečenje, ampak omenjam le natenčnosti, s katero so se vsako leto vdeleževali duhovskih vaj („eksercij“) na čelu svoje čast. duhovščine. Pri teh vajah bili so vselej prvi v cerkvi, prvi pri molitvah, prvi pri premišljevanjih, a pri obedu niso dobili nobenega boljsega grižljeja od najmlajšega g. kapelana, ki so se duhovnih vaj vdeleževali. In kako so ti bili veseli, če so pevci po večerni molitvi še kakšno Marijino zapeli, kajti vedno kazali so se zvečneli knezoškof zvestega sina Marijinega.

Da so bili učen mož, o tem izrekli so nedavno svojo sodbo najbolj sposobni sodniki, namreč predstojniki c. kr. vseučilišča Dunajskega. Ti so jim letošnjo spomlad zamenjali njihovo že 50 let staro doktorsko spričevalo z novo diplomo, ki naj vsemu svetu spričuje škofovo visoko učenost, zavoljo katere so jih dan-

*) „Der Verblichene war ein sehr gelehrter, frommer und milder Bischof, der grosse Verehrung genoss“, — glasi se sodba v nemškem jeziku v „Kath. Verord. Bl.“ d. 15. Juli 1889 Nr. 14. Pis.

danešnji prvi učitelji bogoslovja v našem cesarstvu z največjim spoštovanjem slovesno sprejeli v svojo slavno družbo. Kako dobri da so bili pokojni knezoškof, pričajo nam ne le vse dobrodejne naprave, ki so v teku zadnjih 26 let nastale v naši škofiji, pričajo ne le vse nove ali ponovljene cerkve, ne le razni ponesrečenci, katerim so zvečneli knezoškof sami od sebe zdatne podpore pošiljali, to nam najbolj jasno dokazuje rajnega knezoškofa poslednja volja ali testament. Le škoda, da nam prostora primanjkuje, vsaj glavne točke njihove obširne oporoke od l. 1886 tu priobčiti. Dovolj bode vsakemu zvedeti, da so svojim bližnjim sorodnikom sporočili le toliko svojega premoženja, kolikor so ga utegnili po svojih imovitih stariših in po svojem pokojnem bratu g. Juriju, bivšem župniku Šentpeterskem, podedovati in po skrbnem gospodarstvu pomnožiti. Kar so si pa od pičlih dohodkov škofije Lavantske v teku 26 let prihranili, vse to sporočili so z obrestmi vred škofiji in njenim dobrodejnim napravam. Glavnim dedičem svojega lepega imetja (Nič ga ni toliko, kakor bi kdo mislil. Ured.) imenovali so dijaško semenišče v Mariboru, ali kakor je učen gospod prav dobro opomnil: naše kmečke fante, ki hočejo mešniki postati. Skušnja nas namreč uči, da ogromna večina duhovnikov izhaja izmed onih fantov, ki so doma črede pasli, dokler jih ni Kristus poklical, da bi jih kedaj postavil za pastirje svojih jagnjet in svojih ovac. Pozabili niso rajni knezoškof ne Mariborskih cerkev, ne cerkev svoje rojstne fare, mislili so na vsakega svojih zvestih služebnikov, prav posebno pa na škofijo in na svojega bodočega naslednika na škofiji stolici Lavantski. A čeravno bode dijaško semenišče moralo drugim sodičem ali volilojemnikom nad 65.000 gld. izplačevati, utegne vendar še marsikateri dijak se na stroške varčnega in ščedljivega knezoškofa Jakoba Maksimilijana izšolati. Sploh moramo reči: prvi knezoškof Mariborski, nepozabljivi Anton Martin Slomšek zložili so pred 30 leti z neizrekljivim trudom prekrasen vinograd škofije Lavantske iz dveh najlepših polovic zemlje slovenske v eno celoto, a njih nastopnik, Mariborski drugi knezoškof Stepišnik poskrbeli so, kar je bilo le v njih močeh, da bi temu dragocenemu vinogradu Gospodovemu nikdar ne primanjkovalo pridnih delavcev. Zato se bode v zgodovini škofije Lavantske polega neminljivega imena Slomšekovega vedno svetilo ime knezoškofa dra. Jak. Maksimilijana Stepišnika; prav posebno še krušnega očeta dijaškemu semenišču: „Viktorino-Maksimilijanišču.“ *) (Dalje prih.)

*) Ne vem, pa vedno mi sili misel v glavo, da bi sedaj bilo umestno, naj se to dolgo ime skrajša v Maksimilijanišče. Le-to bode še itak dovolje dolgo.

Stavec.

VIII. Letno poročilo

družbe vednega češčenja presv. rešnjega Telesa in v podporo ubožnih cerkev Lavantske škofije za leto 1889.

Vsako leto razpošilja družba vednega češčenja svojim udom letno poročilo, kateremu je namen: prvič družbenike spodbujati h goreči ljubezni in pobožnemu češčenju presv. rešnjega Telesa; drugič poročati jim o društvenem stanju in delovanju.

V dosegu prvega namena naj pripomorejo družbeniki s tem, da redno opravljajo svojo molitveno uro, da, kolikorkrat le mogoče, pobožno slišijo sv. mešo, prejmejo vredno sv. obhajilo, obišejo Jezusa v presv. zakramentu pričujočega — z eno besedo: da se poslužujejo vsake priložnosti, Jezusa v presv. rešnjem Telesu pobožno počastiti. V stolni cerkvi v Mariboru, kot glavnem sedežu družbe, je vsak mesec vsaj enkrat — navadno tretjo nedeljo vsakega meseca — poduk za družbenike; tudi se enkrat na mesec služi daritev sv. meše na družbeni namen, za vse žive in mrtve družbenike in dobrotnike.

Kar zadeva družbeno stanje, mora družbeno vodstvo s hvaležnim srcem pripoznati, da je Bog tudi preteklo leto očividno blagoslovil družbo in njeno delovanje. Število družbenikov se je zopet zdatno namnožilo; iz vseh župnij naše lepe škofije so dotekali obilni mili darovi; nekatere župnije, na pr. Žalec, Trbovlje, Ruše, Št. Peter pri Radgoni in Stranice poklonile so družbi še večje svote, da se jim je moglo oskrbeti več cerkvene oprave. Tudi v oporoki se je družbe spomnila gospodičina Avg. Forčnik v Mariboru, ter ji je volila državno obligacijo za 100 gld.

Došlo je pa tudi nenavadno mnogo prošenj za podporo, da družba, akoravno bi rada, vendar ne bo mogla vsem prošnjikom vstreči.

Ko tedaj društveno vodstvo vsem p. n. družbenikom in dobrotnikom, posebno pa slavnemu odboru mestnih gospô izreka najsrčnejšo zahvalo za njih trud in sodelovanje, ponavlja zopet ponižno prošnjo do vseh, da tudi za naprej društvu zvesti ostanejo in si po svoji moči prizadevajo, podpirati društvene namene, da bode vedno bolj spoznan, ljubljen in hvaljen Jezus v najsvetejšem zakramentu altara.

K sklepu se društveno vodstvo še s priščno hvaležnostjo in otroško ljubeznijo spominja rajnega prevzvišenega knezoškofa Jak. Maksimilijana, ki so družbo ustanovili in do svoje smrti velikodušno podpirali. Ljubi Jezus naj jim obilno povrne v nebesih, kar so na zemlji storili v njegovo čast. Družbeniki pa se jih naj hvaležno spominjajo v svojih molitvah.

Račun prejemkov in potroškov družbe vednega češčenja za leto 1889.

Prejemki.

1. Ostanek leta 1888	fl.	56·59
2. Mili darovi družbenikov in dobrotnikov	"	2486·42
3. Augusta Forčnik v Mariboru sporočila drž. oblig. papirne rente 100 fl., ki je prodana za	"	83·85
4. Razni dohodki	"	86·27
Vkupno	fl.	2713·13

Potroški.

1. Tvarina in izdelovanje cerkvene oprave	fl.	2671·34
2. Razpošiljatev cerkvene obleke	"	17·07
3. Poština in razni potroški	"	17·32
Vkupno	fl.	2705·73
Ako se dohodki primerijo	"	2713·13
Ostane v gotovini	fl.	7·40

Popis cerkvene obleke.

27 kazul, 12 alb, 12 roketov, 7 vel, 2 plaščeki za ciborije, 2 plaščeki za spoved, 21 štol, 3 pluvijali, 4 dalmatike, 170 purifikatorij, 100 lavabo prtičev, 48 korporalij, 48 malih korporalij, 60 humeralij, 16 pasnikov, 1 mešne bukve, 2 mešne bukve za pokojne, 8 altarnih pultov, 16 roketov za strežnike in mežnarje, 12 suknjic za strežnike, 4 altarnih blazink.

Maribor, dne 30. septembra 1889.

Lavrencij Herg, načelnik.

Dragotin Hribovšek, Dr. Fran Feuš,
odbornika.

Ana Eichler, predsednica.

Marija Schmiderer, Terezija Pöschl,
odbornici.

Novi popravljene katekizmi.

Mnogokrat se je bila želja izrekla, da bi se naši katekizmi z boljšimi zamenili, ali da bi se vsaj slovniško popravili. To slednje se je sedaj dognalo.

C. kr. ravnateljstvo zaloge šolskih knjig je dne 6. septembra t. l. št. 701 naznanilo, da so popravljene slovenski katekizmi dotiskani, ter se dobivajo v c. kr. zalogi šolskih knjig na Dunaju in sicer: „Mali katekizem za 8 kr., Srednji katekizem za 28 kr., Velikemu katekizmu še cena ni določena“. Te katekizme je visoko c. kr. ministerstvo, dne 7. julija 1887 št. 13074 in dne 19. julija 1889 št. 14036 potrdilo in dovolilo, da se zamorejo rabiti za šolsko leto 1889/90, in da se tudi imajo dajati od c. kr. založbe knjig na Dunaju brezplačno po določenem številu ubožnim šolarjem v porabo.

Imenovani katekizmi so slovniško dobro popravljene in tudi v drugem obziru, kar je menjkalo, se je dostavilo, in zato upamo, da bodo učiteljem in učencem dobro došli. Pri naročenju se naj vselej terja: Popravljene natis leta 1889.

Dopisi.

Iz Št. Jurja pod Tabrom. (Biserna sv. meša.) Kjer je ljudstvo dobro narodno, tam je tudi verno in pobožno. To resnico spričuje nam lepa slovesnost, ki se je na praznik presl. imena Marijinega obhajala v Šentjurju blizu Vranskega. Preč. g. župnik Franc Globočnik, kn. šk. duh. svet., odlikovani od presvetl. cesarja z zlatim križcem za zasluge, obhajali so ta praznik svojo biserno sv. mešo ali bogoljuben spomen, da so pred 60 leti bili — kot 24letni mladenič — v mešnika posvečeni. Farani stopili so skupaj, ter so iz svoje srede odbrali mož, ki naj priprave za ta redek praznik vodijo. Zložili so tudi denarja, kolikor ga je bilo v to svrhu potreba. „Slavnostni odbor“, z g. nadučiteljem na čelu, rešil je svojo nalogo sijajno. Ne le cerkev, tudi vsa ves bila je s cveticami, mlaji in zastavami okinčana. Na predvečer svirala je godba po vesi gori in doli. Spremljali so jo najodličnejši možje vse fare z barvanimi lučicami v rokah. Pevci vse doline zbrali so se pod oknom preč. g. „bisernega“ zlatomešnika ter so jim prav, prav ljubkih pesmic zapeli. Drugo jutro na vse zgodaj klical je strel, godba in pritrkavanje zvonov, ne le farane, ampak tudi vse sosede na redek praznik v Šentjur. Se je pa tudi vse trlo zbranega ljudstva k biserni sv. meši. Došli so ne le č. gg. duhovniki domače dekanije s preč. g. dekanom na čelu, videl si tudi mil. g. stolnega župnika iz Maribora, mil. g. kanonika Jeraja, preč. g. dekana Hajška, preč. g. špirtuvala Hribovskega ter še več drugih č. gg. gospodov, ki so vkljub splošnemu pomanjkanju duhovnikov, od svojih čred se odtrgali, da so se te redke svečanosti vdeležili. „Krščansko besedo“ pri tej svečanosti povzdignili so domači dekan, preč. gosp. Jak. Bohinc, kn. šk. konzist. svetovalec in župnik Braslovški; stregli pa so č. g. zlatomešniku pri njih biserni sv. meši mil. g. stolni župnik Kanduth, nekdanj zlatomešnikov učenc, potem sosednja gg. župnika Gomilski in Paški. Bog ohrani bisernega g. zlatomešnika pri sedanjem zdravju še lepo vrsto let! Lepa hvala vsem, ki so k tej redki svečanosti pripomogli!

Iz Razborja pri Zidanem mostu. (Inštalacija.) V sredo, dne 4. sept. popoldne naznanjali so zvonovi in streli iz možnarjev daleč tje po Savski dolini nenavadno slavnost namreč inštalacijo našega ljubeznivega gosp. župnika A. Potočnika. V četrtek zjutraj prišli

so č. g. dekan, konz. svetovalec, Janez Žuža, župnik in kaplan Loški, župnik Dolski in Št. Lenartski in tako počastili ne samo novo ime-novanega g. župnika, ampak tudi celo faro. Že ob 9. uri zjutraj bila je cerkev natlačeno polna. G. domači župnik so rekli, da cerkve še niso videli tako polne. Saj so pa tudi ljudje ne samo iz domače fare, ampak tudi iz bližnjih župnij hiteli, novemu g. župniku čast skazovat. Ob $\frac{1}{2}$ 10. uri bilo je izpraševanje otrok iz veronauka, kjer so šolarji kaj vrlo odgovarjali. Potem so razložili č. g. dekan v kratkem, a jedrnatem govoru pomen denašnje slavnosti in so ob enem kratke poteze iz življenja g. župnika podali. Sledila je potem slovesna sv. maša z veliko asistencijo, katero so darovali gosp. A. Potočnik. Iz srca želimo vsi farani, da bi novi g. župnik mnogo, mnogo let pri nas pastirovali v sicer prav težavni fari, kajti najvišja točka je skeraj 1000 metrov visoka.

Od sv. Frančiška Ksaverija pri Lubj-nem. (Blagoslovljenje novih orgelj.) [Konec.] 9. Gabijake cinaste, cinkaste in lesene so po najnovejših izumbah lepo izdelane, osobito „violna gamba“ ima po Pariškem novem sestavu „Gaviolita“ premikajoče krivce, s kojimi se doseže Frein-Harmonique najfinejši prep-ih. Lesene piščali imajo vse čelade z vijaki pritrjene in na premikanje narejene.

Tvrdba bratov Zupan iz Kamne gorice na Gorenjskem, koja sta bila lansko leto odlikovana na svetovni razstavi v Bruselji s priznansko diplomom in svetinjo za izborna dela, nista pa tudi kri sv. Frančiška naredila samo tega, kar jima je določevala dispozicija in predpisje, ampak še več. Napravila sta namreč „oktavno copulo“, katera na posamnih spremeni in na celem stroji dela v glasu velik včin. Tudi sta namesto tistih piščalk, katere so v dispoziciji v prvi oktavi Gambe, Solicionala, Geigen-Principala in glavnega Principala, pisane lesene, nadomestila z novo izumbo, namreč napravila sta one piščale, koje drugi orgljarji delajo iz lesa. — iz pocinjene cinka, glas pouzročujoči delki pa so iz cina. Te piščalke, koje so boljše od lesenih tako gledé glasa, kakor trpežnosti, bile so odlikovane v Bruselji, in profesor dr. Moric Reiter je v Berolinskem strokovnem listu „Orgel- und Pianobau-Zeitung“ v št. 10. leta 1884, jako pohvalno pisal kritiko o njih in jih vsestransko priporočal. Kar pa je največji znak važnosti te znajdbe, je to, da svetovni velikan orgljarstva Walcker & Comp. v Ludwigsburgu to novo najdbo od bratov Zupan kupuje. V dispoziciji je bilo pisano, da ima biti v orgljah 229 piščalk iz lesa, a sedaj je v celih orgljah le 167 piščalk iz lesa. *) Posa-

*) Natančnejši popis orgelj ne zanima večine naših bralcev, zato ga izpustimo. Ured.

mezni spremenjeni so jako zadetno intonovani, tihi spremenjeni izvanredno ljubko mili, a vsi zopet dajo mogočen, veličasten glas. Spretnemu orgljavcu je pač mogoče rabiti orglje kot v pravem pomenu besede — popolen instrument. Kljub tolikej obsežnosti in preciznosti je cena temu 23. delu le 2200 gld. Blagoslovljenje vršilo se je v nedeljo, dne 7. julija t. l. in so vlč. g. dekan Lovro Potočnik iz Gornjega grada mnogobrojnemu od blizo in daleč prišlemu ljudstvu v jedrnatih besedah pomen orgelj razložili. Opravičeno se sme toraj izreči vrlo zaslužena zahvala č. g. župniku za vso skrb in trud, ki so ga imeli, radodarnim faranom za gmotno podporo, a slovenskima narodnjakoma, strokovnjakoma v orgljarstvu pa, ki delata čast slovenskemu narodu ne le doma, ampak tudi v širnem svetu, javno priznati zaslužena pohvala ter izrečem le željo, naj bi tem prvim njujinim orgljam na Štajarskem jih v kratkem mnogo sledilo.

Davorin Budna.

Raznoterosti.

(Za družbo vednega češčenja) so podarile naslednje župnije: Sv. Martin v Rožni dolini 14 fl. 70 kr., Kapela pri Brežicah 2 fl., Brezno 1 fl. 70 kr., Kozje 5 fl. 4 kr., Polje 10 fl., Podsreda 25 fl. 6 kr., sv. Peter pri sv. Gorah 10 fl., Devica Marija v Puščavi 4 fl. 12 kr., sv. Vid na Planini 14 fl. 66 kr., Stari trg 10 fl. 78 kr., Žavec 28 fl. 52 kr., sv. Jakob v Slov. gor. 14 fl., Solčava 14 fl. 10 kr., Slov. Bistrica 15 fl., Fram 2 fl. 10 kr., sv. Magdalena v Mariboru 31 fl., Ljutomer 15 fl. 30 kr., Jurjev kloster 5 fl. 70 kr., Rogatec 6 fl. 12 kr., Teharje 4 fl. 20 kr., Bizelj 5 fl. 17 kr., Hoče 10 fl.

(Nekaj za cerkvenike.) Vže l. 1852 razsodil je Rimski zbor za sv. obrede, da pala, s katero mešnik kelih pokrivajo, nikdar ne sme biti črne barve, vendar še nekateri Dunajski fabrikanti razpošiljajo s črnimi mešnimi plašči črne pale. Takšnih pal nikar ne polagajte na kelih, ampak nadomestujte jih s palami od mešnih opravič bele barve. Mešnik to napako navadno še le pri darovanji zapazijo, ko si včasih ne morejo več pomagati.

(Večna luč.) Dobro olje za večno luč z Gersbeims-ovimi ali Guillon-ovimi stegni (tohti) dobiva se pri J. Matiču v Celji prav po ceni. Ne moreš dovolje priporočiti ljudem, ki imajo z njimi opravka, da si naj priskrbijo dobrih ter ne zapravljajo pri njih denarja.

(Na znanje.) Gg. dopisnika iz Št. Lenarta v slov. goricah in iz Celjske okolice, katerih prvi opisuje zlato sv. mešo vlč. g. korarja J. Tuteka, zadnji pa novo sv. mešo č. g. J. Veternika, naj potrpi do prihodnje številke. V tej nismo imeli za nju več prostora